

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive sendt til statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Tredje behandling af lovforslag nr. L 65: Forslag til lov om undersøgelse af politiets efterretningsvirksomhed på det politiske område og af de aktiviteter, der var baggrunden for denne virksomhed.

Af justitsministeren (Frank Jensen).

(Fremsat 28/10 98. Første behandling 12/11 98. Betænkning 20/5 99. Anden behandling 25/5 99. Tillægsbetænkning 25/5 99).

Der var stillet 1 ændringsforslag i tillægsbetænkningen.

Uden for tillægsbetænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Ændringsforslaget sættes først til forhandling.

Forhandling**Birthe Rønn Hornbeck (V):**

Jeg kan meddele, at Venstre undlader at stemme også til dette ændringsforslag af de samme grunde, som jeg anførte på Venstres vegne under andenbehandlingen. Vi ønsker hverken at have lod eller del i dette forslag om en undersøgelse af Politiets Efterretningstjeneste m.v.

Hvad er det så, ministerens ændringsforslag, der blev stillet efter andenbehandlingen, går ud på? Ja, justitsministeren siger, at hvis ikke der er nogen andre, der vil indstille medlemmer til kommissionen, så vil han godt have lov til at gøre det selv. Det ændringsforslag er der jo også god brug for. Advokatsamfundet har på et meget tidligt tidspunkt udtrykt betænkelighed ved at skulle pege på et medlem. De juridiske fakulteter har sagt nej. De historiske medlemmer er villige nok. Spørgsmålet er til gengæld, om de er uvildige, for ministeren har i et svar til Retsudvalget sagt, at har man udtalt sig om sagen og har taget stilling, så kan man ikke bruges, og de fleste historikere har jo for længst udtalt sig i alle medier.

Så kunne man spørge: Hvordan er det med at finde dommere? Jeg synes, det er bekymrende,

at man nu skal til at involvere domstolene i en politisk strid, så meget desto mere som justitsministeren offentligt har viderebragt en – kan man vel sige – privat samtale med en højesteretsdommer og derved har ladet en højesteretsdommer udtale sig om sagen, hvilket lægger et pres på domstolene.

Konklusionen er, at det er en meget forpju-sket kommission, der står tilbage, og man må jo spørge sig selv, om det overhovedet er muligt at finde nogen, der er uvildige, og nogen, der vil, for det kan vel ikke være en tjenestepligt at skulle medvirke i den kommission. Og hvad vil ministeren så gøre?

Justitsministeren (Frank Jensen):

Jeg skal stærkt beklage, at den undersøgelse, som nu bliver vedtaget af et flertal her i Folketinget, er blevet en politisk strid. Det er ikke noget, jeg har ønsket, og det ved fru Birthe Rønn Hornbeck alt om.

Fra første færd, da de dokumenter blev lagt på mit bord, som har dannet grundlaget for regeringens beslutning om at lave en undersøgelse af den kolde krigs efterretningstjenestes historie og også efterretningstjenestens overholdelse af de regler og retningslinjer, der har været gældende efter regeringserklæringen fra VKR-regeringen fra september måned 1968, har jeg ikke ønsket, at det her skulle være nogen politisk strid. Derfor var der kontakter til alle regeringsbærende partier allerede i forbindelse med regeringens egen beslutning om at anbefale en undersøgelse.

Sådan gik det ikke i Norge. Der var alle partier bag. Sådan ser det ikke ud til at gå i Sverige. Her er alle partier bag. Og sådan var det også oprindeligt fra fru Birthe Rønn Hornbechs side. Da fru Birthe Rønn Hornbeck blev klar over, at regeringen ønskede en undersøgelse, sendte fru Birthe Rønn Hornbeck en pressemeddelelse ud om, at det tog fru Birthe Rønn Hornbeck og Venstre til efterretning.

Jeg forstår ikke, hvad det er, der er kommet frem siden efteråret sidste år, der har gjort, at fru Birthe Rønn Hornbeck og Venstre nu ikke mener, at vi skal få skabt klarhed, at vi skal få fjernet myter og ammestuehistorier om efterretningstjenestens virksomhed under den kolde krig.

Jeg er glad for den række af partier og vil gerne benytte lejligheden til at sige tak til dem, der trods alt er sig deres ansvar bevidst, også i forhold til at give befolkningen den indsigt, den

tillid, der skal være til en efterretningstjeneste, som er helt afgørende for efterretningstjenestens virke, og som på mange måder må være i modstrid med demokratiets væsen. Der skal nemlig være fortrolighed og dermed også ske en hemmeligholdelse i forhold til offentligheden af, hvad efterretningstjenesten laver, for at den skal være effektiv. Det ønsker vi fra regeringens side. Det er også et hensyn, som de partier, der udgør et flertal her i tinget, tager til efterretningstjenesten.

Der er nu igennem et år rejst så meget mistillid i mediernes til efterretningstjenesten. Det kan være uberettiget. Det tror jeg de fleste af os ønsker at det er, og langt hen ad vejen tror vi vel også, at de historier, der er bragt frem, er forkerte. Men når noget har kørt så lang tid i offentligheden, som det har, så skal et ansvarligt parlament sige: Vi må påtage os ansvaret for at få skabt gennemsigtighed og klarhed. Det mener jeg at vi nu gør inden for en retssikkerhedsmæssigt betryggende ramme, og at vi gør det grundigt, så det også bagefter kan være med til at gøre undersøgelsen tillidsvækkende.

Jeg er godt klar over, at med Venstres beslutning om at stå udenfor, vil det kunne bruges mod undersøgelsen, at den ikke har den tilstrækkelige parlamentariske bredde. Regeringen og også partiernes ordførere har anstrengt sig for, at det ikke skulle ende sådan. Jeg beklager mere end nogen, at det er endt sådan. Det har ikke været muligt for mig at overbevise Venstre om, at det skulle stå bag undersøgelsen, og det er beklageligt.

Det er klart, at når billedet bliver så polariseret, som tilfældet er, så giver det selvfølgelig også anledning til overvejelser blandt dem, der er indstillingsberettiget ifølge lovgivningen, og det har det gjort. Jeg ved ikke, om det har været et selvstændigt ønske for fru Birthe Rønn Hornbech at skabe det billede. Det er klart, at vi kender universiteternes opfattelse af deres rolle og opgave i vores samfund, og den har jeg fuld forståelse for. Forskning og undervisning er nu engang det, der er deres primære opgave.

Men vi har alligevel tidligere valgt at henlægge det til universiteterne at bidrage til at udpege uafhængige personer til at sidde i undersøgelseskommissioner. Sådan var det med Nørrebroundersøgelsen. Her var holdningen den samme på universiteterne, men de ud-

nævnte ikke desto mindre et medlem til undersøgelseskommissionen.

Jeg er klar over, at den henvendelse, som er kommet til Folketinget fra Det Juridiske Fakultet og fra Juridisk Institut, har givet anledning til en ny overvejelse om, hvorvidt vi kunne ende i en situation, hvor der ikke ville være indstillede repræsentanter fra Det Juridiske Fakultet og Juridisk Institut, og derfor ændringsforslaget. Men jeg kan også oplyse, at institutbestyreren og dekanen på fakultetet har meddelt Justitsministeriet, at hvis det fremgår af loven, som det gør nu, også med vedtagelsen af ændringsforslaget, så vil både Det Juridiske Fakultet og Juridisk Institut indstille, og det er jeg selv sagt taknemmelig for, for jeg ønsker nemlig ikke, at vi skal ende i en situation, hvor det bliver anvendelsen af denne ændring, der bliver det endelige resultat. Jeg ønsker, at de, der skal sidde i kommissionen, er udpeget og indstillet af de pågældende, der følger af lovforslaget, og sådan forventer jeg også, det bliver.

(Kort bemærkning).

Birthe Rønn Hornbech (V):

Jeg synes, det er fantastisk, at justitsministeren siger, at han ikke ønsker en politisk strid. Det virker ellers sådan. Men det kan naturligvis skyldes, at justitsministeren er totalt politisk tonedøv.

Hvad var forløbet sidste efterår? Forløbet var jo, at denne sag blev diskuteret af samtlige partier i pressen i to måneder. Hele to måneder havde justitsministeren til at tage kending af, hvordan stemningen var. Et meget stort mindretal af partier havde sagt klart fra, inden lovforslaget blev fremsat, og resten af partierne havde tilkendegivet, at de ikke kunne stemme for lovforslaget uændret, og det har udviklingen jo også vist.

Justitsministeren fremsatte et forslag, som der ikke var et eneste parti, der havde tilsluttet sig, og et meget stort mindretal havde sagt, at de ikke kunne stemme for det lovforslag om en undersøgelse. Det var sagen, må jeg sige til justitsministeren.

Formanden:

Jeg skal jo gøre opmærksom på, at debatten indtil videre drejer sig om det stillede ændringsforslag. Og her har hr. Bendt Bendtsen en kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Bendt Bendtsen (KF):

Jeg synes, det er imponerende at høre, at justitsministeren står heroppe og takker de partier, der er sig deres ansvar bevidst, som om vi andre ikke er det. Det er netop det, vi føler vi er. Vi ønsker ikke at deltage og retliggøre det, det her drejer sig om. Det er nemlig en politisk konflikt.

Når vi hører justitsministeren endnu en gang med de her halve, kollektive beskyldninger, måske berettiget mistanke, mod efterretnings-tjenesten, vil jeg spørge: Var det ikke en idé, at justitsministeren selv tog et ansvar? Var det ikke hans tjenestepligt at få sagerne undersøgt fra starten af?

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg skal forholde mig til fru Birthe Rønn Hornbechs bemærkninger til ændringsforslaget.

Da jeg selvfølgelig går ud fra, at fru Birthe Rønn Hornbech ikke bevidst forsøger at vildlede nogen, så synes jeg, det er beklageligt, at fru Birthe Rønn Hornbech ikke har læst de svar, som er kommet fra ministeren, for af de svar fremgår det jo krystalklart, at man ikke er inha-bil i forhold til at sidde i den undersøgelses-kommission, fordi man har udtalt sig om sagen. Det fremgår fuldstændig krystalklart, at man godt må have udtalt sig om sagen.

Derfor er det, fru Birthe Rønn Hornbech sagde her på talerstolen, lodret forkert.

(Kort bemærkning).

Birthe Rønn Hornbech (V):

Så læser vi svarene meget forskelligt, må jeg sige til hr. Søren Søndergaard, og det er selvfølgelig helt i orden.

Men mener hr. Søren Søndergaard ikke, at det er betænkeligt, hvis man udpeger personer, der i tide og utide har udtalt sig i pressen, hvad de er i deres gode ret til, til at sidde som kommissionsmedlemmer. De sidder der jo ikke bare som historikere, de sidder der jo som kommissionsmedlemmer, der skal foretage retlige vurderinger.

Er det ikke et problem for retssikkerheden, sådan som hr. Søren Søndergaard opfatter det, at personer, der har udtalt sig i dagspressen, skal sidde og være en slags dommere og foretage retlige vurderinger af, om der har fundet ulovligheder sted? Stemmer det med hr. Søren Søndergaards retssikkerhedsanskuelse?

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Nej, ministerens svar på det spørgsmål kan ikke læses forskelligt. Det er fuldstændig klokkeklart, og dermed er det også fuldstændig klokkeklart, at fru Birthe Rønn Hornbech sagde noget forkert fra denne talerstol.

Derudover vil jeg sige til fru Birthe Rønn Hornbech, at hun jo udmærket godt ved, at det har været Enhedslistens opfattelse, at Folketinget skulle tage ansvaret for at sammensætte en kommission, der som helhed kunne nyde tillid i en bred gruppe i befolkningen og en bred gruppe i Folketinget. Det ville have løst det problem. Det er jo forslag, vi har lagt frem, som desværre ikke har fået Venstres støtte, og det beklager vi.

Venstre har valgt den politik, at man ikke engang vil tage stilling til ændringsforslaget. Man vil ikke engang forbedre det, der helt sikkert bliver vedtaget, selv om f.eks. Enhedslisten og Venstre på en række områder faktisk er enige om nogle forbedringer. Venstre har valgt at afstå. Venstre har meldt sig ud.

Hermed sluttede forhandlingen om ændringsforslaget.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1 vedtoges uden afstemning.

Lovforslaget som helhed sattes herefter til forhandling.

Forhandling

Arne Melchior (CD):

Jeg har ved andenbehandlingen erkendt og anerkendt justitsministerens hensigter, men det betyder ikke, at man behøver at være enig med ham. Man kan jo have andre hensigter, og der er et par udtryk, som justitsministeren brugte i sin tale i dag, som jeg finder grund til at gøre bemærkninger om.

Der er nogle, der søger en politisk strid. Ja, men hvad vil politisk strid sige? Der er politisk uenighed, og når man så diskuterer hver ud fra sine synspunkter og sine holdninger, ja, så bliver det en politisk strid. Det er der jo ikke noget nedsættende i, det er der ikke noget uværdigt i. Vi er jo sat herind af vælgere med forskellige

opfattelser og forskellige grundholdninger, så man skal ikke komme med nogen ringeagtstrykning om det, at der er strid om et politisk spørgsmål. Det kan vel ikke være anderledes i et demokrati; det er sådan, det bør være.

Ministeren sagde noget, som allerede hr. Bendt Bendtsen har bidt mærke i, nemlig at ministeren takkede dem, der er sig deres ansvar bevidst. Dermed siges der jo næsten direkte, at de, der ikke stemmer med ministeren og regeringspartierne i denne sag, ikke er sig deres ansvar bevidst. Jeg håber ikke, det er sådan, den udtalelse skal forstås.

Vi har altså en anden grundholdning, og vi har et andet syn på, hvad der er meningen med PET, hvad behovet for PET er, og den arbejdsro, PET nødvendigvis skal have. Vi er helt enige i de udtalelser, som samme justitsminister fremsatte netop om dette specifikke emne den 3. juni i fjor. Så ansvarsbevidstheden hos os, der har en anden opfattelse, mener jeg er hjemme.

Fremover får ministeren jo to problemer. Det ene vil være dette at skaffe bemanding til sin kommission. Det er blevet sværere, og jeg synes, det er meget svært at finde folk, der virkelige er dygtige og anerkendte nok, som er uvildige og habile nok, og som det allerede er sagt, det var vist fru Birthe Rønn Hornbech, der sagde det, skal de ikke bare være historikere, men også foretage en retlig undersøgelse. Jeg har tidligere tilkendegivet, at vi i CD ikke mener, at det smalle flertal gør en ændring i undersøgelsens bonitet. Det kommer ganske an på, hvem der foretager den, hvordan den vil blive foretaget, og hvordan resultatet vil blive formuleret. Det vil vi tage stilling til, når vi kommer så langt. Ministeren har her et problem, som nok skal give ham hovedpine i nogle sommerdage her, men forhåbentlig løser han det.

Så har han et andet og mere langsigtet problem, og det er at overveje hele kontrolsættet for PET's virksomhed. Som jeg før har fremhævet, og som alle i salen jo for øvrigt ved, så har PET en øverste chef, som er justitsministeren og dermed regeringen. Så er der to udvalg, hvoraf det ene er et kontroludvalg nedsat af Folketinget bestående af fem folketingsmedlemmer fra Tingets fem største partier.

Det ser altså ud til, at dette kontrolapparat, som er ganske omfattende, ikke har været tilfredsstillende. Ja, så må de vel fyres, eller også må reglerne for, hvilken kontrol der skal føres med PET, laves grundlæggende om, så vi ikke en anden gang kommer i denne situation.

Jeg mener ikke, at vi kan have en offentlig spiontjeneste i dette land. Spionage foregår altså i det skjulte. Der skal være kontrol. Regering og Folketing har skaffet den kontrol. Nu ser det efter regeringens og flertallets mening ud til, at denne kontrol har spillet fallit. Så er det nødvendigt for regeringen at overveje, hvordan kontrollen med PET i fremtiden skal monteres. Det bliver interessant at følge.

(Kort bemærkning).

Jacob Buksti (S):

Jeg tror, vi alle sammen anerkender hr. Arne Melchior's engagement i denne sag, men det er jo ikke rimeligt, at hr. Arne Melchior står heroppe og giver udtryk for, at man overhovedet ikke interesserer sig for den kontrol, som er med Politiets og Forsvarets Efterretningstjenester.

Det er bekendt for i hvert fald de fleste i denne sal, at det allerede i april i forbindelse med nedsættelse af Wendler-Petersen-udvalget er blevet meddelt – det står i kommissoriet, oplægget til det papir, justitsministeren lagde frem – at i forbindelse med det her skulle der gennemføres en revurdering og omstrukturering af de kontrolmekanismer i det parlamentariske kontrolorgan, som er nedsat af Folketinget. Derfor er det arbejde i gang.

Det står også, at der skal gennemføres overvejelser og forhandlinger med partierne med henblik på at få både en ny kompetence og en ny sammensætning af kontroludvalget, så den proces er allerede sat i gang for lang tid siden.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Jamen det var da en udmærket oplysning, men det står da ikke i modstrid til noget af det, jeg sagde. Jeg har ikke sagt, at man ikke interesserer sig for det. Jeg sagde, at ministeren står foran en svær opgave og en interessant opgave, som vi vil følge nøje og også være villige til at samarbejde om.

Efter min mening har kontrolarbejdet fungeret udmærket. Det er ikke CD, der har anmeldt ønske om en anden, stærkere eller anderledes konstrueret kontrol. Jeg har ikke sagt, at ingen interesserer sig for det. Jeg har kun sagt, at det bliver interessant at følge, hvordan det vil forløbe med denne ændring, for den er ikke så ligetil.

(Kort bemærkning).

Jacob Buksti (S):

Stadig væk anerkender jeg fuldt og helt hr. Melchiors engagement i sagen, men jeg må sige, at det jo er sådan, at det nuværende kontrolorgan er sammensat af de fem største partier, og at CD ikke har været i den rolle at være repræsenteret i kontrolorganet.

Eftersom det er belagt med tavshedspligt, hvad der foregår, kan jeg kun konstatere, at hr. Melchiors opfattelse af, hvad der foregår og har foregået i det kontrolorgan, ikke svarer til det, der faktisk er tilfældet.

Formanden:

Hr. Søren Søndergaard som ordfører.

Søren Søndergaard (EL):

Enhedslisten er ikke tilfreds med den undersøgelse, der om lidt bliver vedtaget. Det er der tre grunde til.

For det første går undersøgelsen som udgangspunkt kun frem til 1989 og omfatter ikke perioden efter 1989.

For det andet omfatter undersøgelsen som udgangspunkt kun PET og ikke andre efterretningstjenester, bl.a. Forsvarets Efterretnings-tjeneste.

For det tredje er vi ikke tilfredse, fordi kommissionens sammensætning ikke er foretaget af Folketinget.

Vi mener, Folketinget burde have taget svaret for kommissionens sammensætning og have sammensat en kommission, som i sin helhed ville nyde tillid i en bred kreds i befolkningen og et bredt flertal i Folketinget.

Det, at vi ikke er tilfredse med det forslag, der foreligger, ændrer jo ikke ved, at vi bliver stillet over for et valg, og det valg hedder, at enten er der ikke nogen undersøgelse på nuværende tidspunkt, eller også stemmer vi for det her forslag, fordi andre ikke ønsker det, og så får vi begyndt en undersøgelse. Hvor langt den undersøgelse så fører, det må vi se.

Vi har mærket os, at i forhold til årstalstilkendegivelsen, at undersøgelsen skal slutte i 1989, er der en løs bagkant. Hvis kommissionen vil, er der mulighed for at gå efter 1989, både hvad angår sager, der startede før 1989, og også nye sager, der er kommet op efter 1989.

Vi har også mærket os, at det klart fremgår, at kommissionen har mulighed for at følge et spor. Hvis noget starter i Politiets Efterretnings-tjeneste og går over i Forsvarets Efterretnings-

tjeneste, så har man mulighed for at følge de spor.

Kort sagt er situationen altså den, at hvordan denne her undersøgelse bliver afhænger nu af kommissionen. Får vi en kommission, som virkelig er sin opgave voksen, så er der mulighed for at komme et godt stykke hen ad vejen. Vi har valgt at tage chancen, vi har valgt at satse på, at det bliver en god kommission. Derfor har vi valgt at stemme for forslaget.

Så vil jeg til sidst sige til hr. Arne Melchior, som sagde, at med nedsættelse af kommissionen får ministeren et problem, at jeg skal garantere hr. Arne Melchior for, at hvis denne her kommission ikke var blevet nedsat, så havde ministeren fået et endnu større problem.

Justitsministeren (Frank Jensen):

Politisk tonedøv, historieløs, ja, det er ikke mangel på udladninger fra fru Birthe Rønn Hornbech, jeg har oplevet i denne sag. Jeg må sige, at det vel står sig bedst ved at få lov til at stå ukommenteret fra min side. Det er fru Birthe Rønn Hornbechs eget valg, hvordan hun synes, omgangstonen skal være mellem os.

Fru Birthe Rønn Hornbech sagde i sit første indlæg, at nu skulle vi involvere dommere i en politisk strid. Ja, igen er det jo fru Birthe Rønn Hornbechs eget valg. Jeg havde håbet, og Venstres formand ved, at jeg har arbejdet på det, at den her sag skulle håndteres, sådan at alle fremtidige regeringsbærende partier gav tilslutning til, at det var et spørgsmål, som regeringen og regeringens sikkerhedsudvalg har haft lejlighed til at overveje indholdet af. Det skulle derfor være sådan, at alle tidligere og fremtidige regeringsbærende partier skulle sige: Vi tager det til efterretning, når den siddende regering, den siddende justitsminister, den siddende regerings sikkerhedsudvalg, vurderer, at det her er en sag, som bør underlægges en undersøgelse, ikke mindst også af hensyn til tjenesten selv.

Netop fordi der var sået den folkelige mistillid, og der var rejst spørgsmål, som var blevet lagt på mit bord af den nuværende PET-chef, og som har givet anledning til, at der er rejst alvorlige spørgsmål om et meget centralt fundament for efterretningstjenestens virke siden 1968, nemlig Hilmar Baunsgaards erklæring, den daværende VKR-regerings erklæring til befolkningen og til Folketinget, burde denne sag være håndteret sådan, at den ikke havde givet anledning til denne polarisering.

Når den siddende regering kommer og siger til parlamentet, vi sidder med administrationen, vi sidder med hele apparatet, vi har brug for at få noget undersøgt, så plejer der at være den holdning, at så vil Folketinget ikke blokere for, at regeringen får lejlighed til at skabe en retsikkerhedsmæssigt ordentlig ramme og også en grundig ramme for, at et sådant spørgsmål kan belyses.

Sådan var det jo også i starten, og det, der undrer mig, er, at fru Birthe Rønn Hornbech på intet tidspunkt har ønsket, hverken over for mig eller over for offentligheden, at sige, hvad det er, der har forandret sig, siden fru Birthe Rønn Hornbech udsendte sin pressemeddelelse om, at det her blev taget til efterretning.

Jeg ved det ikke. Jeg ved, at det eneste, fru Birthe Rønn Hornbech har sagt gang på gang, er, at hun ikke vil fedtes ind i denne undersøgelse. Det må vel stå også i historiebøgerne til vore efterkommere at få gravet nærmere i, hvad der kunne bære, at Venstre ikke her fandt at ville bidrage.

Hvad er forskellen på Venstres og for den sags skyld De Konservatives, hr. Bendt Bendtsens, holdning i forhold til deres søsterpartier i Norge og i Sverige? Hvad er det, der adskiller dem? Hvorfor påtager de sig ikke det medansvar i Danmark, som deres søsterpartier har gjort i Norge og Sverige? Her har vi altså haft en periode, hvor der i offentligheden har været rejst alvorlige spørgsmål, som jeg som siddende justitsminister har et ønske om at få dementeret eller, hvis der er sandhed i dem, at få frem; sådan at efterretningstjenesten også kan komme ind i næste årtusind fri af den kolde krigs eftermæle. Jeg synes, det stadig væk står ufortalt, hvad det er, der adskiller dem fra deres søsterpartier i Norge og Sverige.

Fru Birthe Rønn Hornbech var inde på spørgsmålet om inhabilitet, og jeg er glad for den redegørelse, som hr. Søren Søndergaard har givet i den sammenhæng. Det er ikke det, at man som professor i historie eller for den sags skyld som professor udi juraen har udtalt sig om efterretningsmæssige spørgsmål, der gør én inhabil. Det er, hvis man har konkluderet og sagt, at her er der tale om klare regelovertrædelser og lovbrud. Dermed har man så pådraget sig en mangel på habilitet i forhold til at kunne deltage i undersøgelsen. Sådan er det, og sådan har jeg også redegjort for det i forhold til Retsudvalget.

Hr. Bendt Bendtsen konkluderer, at jeg har rettet en kollektiv beskyldning mod efterretningstjenesten for ikke at have overholdt lovgivningen. Jeg vil gerne sige endnu en gang her ved tredje behandling, som jeg gjorde det ved første behandling og ved anden behandling tidligere på ugen, og som jeg har gjort det i skrift overalt, hvor jeg har kunnet komme til at sige det, at jeg ikke har sat PET på anklagebænken, men jeg har sagt, at der er rejst alvorlige spørgsmål på et meget centralt punkt. Så er der nogle journalister, der efterfølgende dygtigt har gravet materiale op i Rigsarkivet, hvor den tidligere konservative justitsminister i sine dagbøger har redegjort for, at der blev lavet en mikrofilmoptagelse af PET's registre i forbindelse med en regeringserklæring og placeret på ambassaden i Washington - ting, som jeg mener fortjener at blive afklaret, ting, som jeg ikke mener fortjener at stå ubesvaret, og som kan være med til at fastholde efterretningstjenesten i den kolde krigs æra ind i næste årtusind.

Jeg har ikke rettet nogen kollektiv beskyldning mod nogen. Ingen af os, der er til stede her, besidder svarene, indsigten til at kunne give det konkrete svar på, hvad det var, der var afgørende i de to pågældende situationer, henholdsvis regeringserklæringens anvendelse som instruktionsbaggrund for den daværende efterretningstjenestes chef i december måned 1968 og hr. Thestrups redegørelse for placeringen af mikrofilmoptagelsen på ambassaden i Washington.

Hr. Arne Melchior siger, at det gør ikke noget, at vi har politisk strid om denne sag. Nej, ikke hvis der her var tale om en helt almindelig holdningsmæssig sag, men det er der jo ikke. Alle i Folketinget er jo enige om, at vi skal have en efterretningstjeneste. Alle i Folketinget er enige om, at vi skal have en effektiv efterretningstjeneste. Der er altså ikke tale om nogen almindelig politisk strid. Det er et spørgsmål om at få beskrevet, kortlagt nogle forløb i den kolde krigs spændende efterretningsmæssige historie.

Når jeg siger det med at være sig sit ansvar bevidst, knytter det sig netop til, at der her ikke er tale om nogen almindelig politisk strid, som det desværre er blevet til. Polariseringen har drevet den. Der er brugt meget følelsesladede udtryk, noget, som jeg mener er misforstået, noget, hvorom jeg mener, at hvis det er det, der danner baggrund for, at man ikke vil bidrage til undersøgelsen, er det en misforstået støtte til

efterretningstjenesten, som jeg mener efterretningstjenesten helst burde bede sig fritaget for.

Blot igen til hr. Arne Melchior: Min tale den 3. juni sidste år var en tale, der var holdt, inden vi fik de dokumenter på bordet, som blev afleveret af den nuværende efterretningschef, og som dannede grundlag for regeringens overvejelser og også til sidst regeringens beslutning.

Jeg vil også sige til hr. Arne Melchior, at jeg tror, vi ender i den situation, at der ikke kommer problemer i forhold til bemanding af kommissionen. Det er en forventning, jeg har, både for så vidt angår præsidenterne i de to landsretter, og også for så vidt angår universiteterne. Det er noget, jeg har lagt afgørende vægt på, at vi ikke bar den politiske strid videre, heller ikke, når kommissionen skulle udnævnes. Jeg håber også, det ender sådan, og jeg har bestræbt mig på, at det skulle ende sådan.

(Kort bemærkning).

Birthe Rønn Hornbech (V):

Når man hører justitsministeren tale om ansvarlighed og uansvarlighed, får man lyst til at spørge: Hvor blev ministeransvaret af? Justitsministeren fremturer. Han havde håbet på, at sagen var blevet håndteret, så der ikke var blevet politisk strid. Jamen det er da alene ministeren selv, der håndterer sine egne sager. Det er da noget af en erkendelse, at ministeren ikke har forstået at håndtere sagen rigtigt. Det er vi fuldkommen enige i, men det er altså ministeren, der traf en beslutning om, at der skulle fremsættes et lovforslag, og det lyder, som om ministeren er af den opfattelse, at så skulle vi bare klappe hælene sammen og sige: Javel, hr. minister.

Justitsministeren vidste 24 timer efter, at han havde haft et pressemøde, at vi ikke ville medvirke til et lovforslag af det indhold, som ministeren havde skitseret. Det har vi holdt helt fast i lige siden. Alligevel fremsætter ministeren forslaget, og vi har vedvarende sagt, at vi er imod. Vi vil ikke diskutere det lovforslag. Ministeren må begynde forfra. Det har ministeren nægtet hele vejen igennem siden den 26. august.

Formanden:

Hr. Bendt Bendtsen, og det er som ordfører.

Bendt Bendtsen (KF):

Det er til bemærkningerne fra ministeren om, at han ikke har sat PET på anklagebænken. Det tror jeg nok der er mange andre der har en helt

anden holdning til. Men det er også imponerende, at man hører ministeren spørge, hvorfor Det Konservative Folkeparti ikke ligesom vore søsterpartier i Norden kan være med til det her. Regeringen bruger, hver gang det passer ind i dens eget kram, at sammenligne med de andre nordiske lande.

PET-undersøgelsen kan man altså godt sammenligne med Norge. Det kunne man altså ikke med undersøgelsen af Stasiarkiverne. Da statsministeren her i salen den 20. januar 1999 blev spurgt om Stasiarkivernes forhold til efterretningstjenesterne i Norge og Sverige, sagde han, at han til brug for sin besvarelse havde fået oplyst følgende af justitsministeren: Det kan ofte være forbundet med vanskeligheder nærmere at sammenligne administrationen af et givet retsområde flere lande imellem. Det gælder naturligtvis i særlig grad på et følsomt felt som efterretningsområdet.

Det var statsministerens ord her fra talerstolen. Da kunne det altså ikke sammenlignes, når det var Stasiarkiverne.

Så må jeg sige, at hvis man tror på, at der kan være en hemmelig efterretningstjeneste i Danmark efter dette miskmask, og efter at en undersøgelse er kørt igennem, tror jeg, man kommer til at tro om. Ministeren siger, at alle er enige om, at vi skal have en efterretnings-tjeneste. Mon dog? En del af det parlamentariske flertal, der er for den undersøgelse, ønsker nok en efterretningstjeneste derhen, hvor peberet gror. Den eneste årsag til, at man ryger på vognen i denne sag, er, at man kan træner og mistænkeliggøre vores efterretningstjeneste, så den er ødelagt mange år frem i tiden.

Når man hele tiden henviser til Norge og lignende, kan jeg da sige, at Kåre Willoch, den tidligere norske statsminister, har haft et ganske andet syn på den sag end det, der egentlig fremgår herfra i dag. Han talte om, at POT, den norske efterretningstjeneste, havde en brækket ryg efter undersøgelsen.

Jeg synes også, det kunne være interessant at høre ministeren forklare en lille smule med hensyn til Thestrups dagbog om, at der skulle være overført en mikrofilm til ambassaden i Washington. Det er, som om der ligger det under, at det formentlig er et eller andet register, der er affotograferet og kørt derover. Hvad ved ministeren egentlig om det? Kunne det ikke være en spionagesag, der lå på kanten, eller noget andet? Hvad er det her egentlig for noget overhovedet? Og har ministeren ikke en mulig-

hed for at undersøge det med det embedsværk, der ligger bag, udenrigstjeneste og alt muligt andet? Hvorfor skal det være genstand for denne her undersøgelse?

Jeg synes nok, at når vi kommer på afstand af det her, må vi konstatere, at omdrejningspunktet i denne her undersøgelse endnu en gang er 1968-erklæringen, hvor man taler om at registrere alene på baggrund af lovlig politisk virksomhed.

Som vi gjorde under andenbehandlingen, må jeg endnu en gang gøre opmærksom på, at der har været et antal kartoteksdebatter i denne sal, og med den forståelse, der har været hos langt det største flertal mellem embedsværk og både borgerlige og socialdemokratiske ministre, har man kunnet finde ud af det. Nu prøver man på at sætte spørgsmålstegn ved både embedsværket på daværende tidspunkt og ministrene. Det, vi tager stilling til i dag, er en revision, en revision af, hvad tidligere socialdemokratiske og borgerlige justitsministre har sagt i denne sag. Man prøver på at retsliggøre en politisk konflikt. Det tager vi afstand fra.

I Det Konservative Folkeparti er vi os vores ansvar bevidst. Vi ønsker en hemmelig efterretningstjeneste, også når det her er ovre, men vi tvivler på, at vi har en efterretningstjeneste, der kan virke, når det her har været igennem vridemaskinen sammen med Enhedslisten.

Justitsministeren (Frank Jensen):

Jeg forstår ikke, hvorfor hr. Bendt Bendtsen og også fru Birthe Rønn Hornbech bliver ved med at holde fast i den kolde krigs retorik. Hvorfor kan man ikke bare komme ind til, hvad den her sag i bund og grund handler om? Den handler om, at der er rejst nogle spørgsmål, nogle alvorlige spørgsmål i forhold til den statslige efterretningstjenestes overholdelse af en regeringserklæring fra 1968, som er fundamentet helt op til vore dage for, hvad efterretningstjenesten kan registrere. Der er rejst en hel debat om, at det var en anden tid, og det er rigtigt, og det var en anden historisk tid, og det var kold krig, og der var en høj grad af polarisering i opfattelsen af, hvem man skulle holde med.

Det officielle Danmarks holdning og holdningen hos et stort flertal i befolkningen og i Folketinget var klart, at vi skulle være med i NATO, den nordatlantiske alliance, men der var nogle i Danmark, der arbejdede for det modsatte. Det var klart, at man skulle have en efterretningstjeneste til at overvåge og moni-

tere, hvem der i givet fald ville være ven med fjenden, og det er selvklart, at det var en efterretningstjenestes opgave. Men der skulle ligge klare begrundelser for, at man også kunne give det anledning til at være registreringsgrundlag, og det var det, som den daværende regering sagde med sin erklæring fra 1968.

Når hr. Bendt Bendtsen vil bruge den her sag til at skabe tvivl om andre politiske partiers holdning til efterretningsvirksomhed, så synes jeg, det er at holde fast i den kolde krigs retorik, som om det stadig væk er sådan, at efterretningstjenestens opgave i dag alene er at holde øje med de venstreorienterede, dem på fløjen på venstre side. Sådan ved hr. Bendt Bendtsen jo godt det ikke er. Sådan forholder det sig bestemt ikke i dag. Her er efterretningstjenestens opgave selvfølgelig også at holde øje med dem, der er på det højreekstremistiske felt.

Hr. Bendt Bendtsen nævner spørgsmålet om Stasi, og jeg vil endnu en gang henlede opmærksomheden på hos dem, der ikke skulle have set det endnu, at Stasi nu også indgår som et grundlag for undersøgelseskommissionens arbejde. Hr. Bendt Bendtsen ved, at regeringen med baggrund i nye oplysninger fra Tyskland af fuld kraft bestræber sig på at få adgang til oplysninger om danske statsborgere, der måtte have arbejdet imod statens interesse, direkte lavet statsfjendtlig virksomhed i deres samspil med den tidligere østtyske spionorganisation Stasi.

Det materiale, som vi måtte få ud af de tyske myndigheder gennem retshjælpsanmodninger, vil vi selvsagt overgive til politi- og anklagemyndigheden, det, der kan give anledning til direkte retslig forfølgelse. Det, der ikke kan det, men alene kan bruges til at beskrive dem, som efterretningstjenesten interesserede sig for og det berettigede i det, tilgår kommissionen. Sådan har jeg også forstået Venstre og De Konservative lægger vægt på at vi tilrettelægger arbejdet, og det er da en støtte, jeg er glad for, men jeg er ked af, at den ikke har forplantet sig til, at Venstre og De Konservative også kan give opbakning til kommissionen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslaget vedtoges med 58 stemmer (S, SF, RV, EL og KRF) mod 50 (V, KF, DF, CD og FP).

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive sendt til statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Tredje behandling af lovforslag nr. L 59: Forslag til lov om ændring af lov om administration af Det Europæiske Fællesskabs forordninger om markedsordninger for landbrugsvarer m.v. (Ændring af bemyndigelserne, rentesatsen, forældelse af strafansvar m.v.). Af fødevareministeren (Henrik Dam Kristensen). (Fremsat 28/10 98. Første behandling 12/11 98. Betænkning 19/5 99. Anden behandling 25/5 99).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget vedtoges med 59 stemmer (S, SF, CD, RV og EL) mod 43 (V, KF (ved en fejl), DF og FP); 2 (KRF) stemte hverken for eller imod.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive sendt til statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Tredje behandling af lovforslag nr. L 157: Forslag til lov om ændring af lov om landbrugsejendomme. (Ændring af strukturregler om husdyrhold, samdrift og sammenlægning m.v.). Af fødevareministeren (Henrik Dam Kristensen). (Fremsat 14/1 99. Første behandling 27/1 99. Betænkning 19/5 99. Anden behandling 25/5 99. Tillægsbetænkning 25/5 99).

Der var stillet 3 ændringsforslag i tillægsbetænkningen. Uden for tillægsbetænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Ændringsforslagene sattes først til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1 forkastedes, idet 12 stemte for, 95 imod.

Ændringsforslag nr. 2 forkastedes, idet 12 stemte for, 95 imod.

Ændringsforslag nr. 3 forkastedes, idet 11 stemte for, 93 imod.

Lovforslaget som helhed sattes herefter til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget vedtoges med 92 stemmer (S, V, KF, DF, CD, RV og KRF) mod 13 (SF, EL og FP).

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive sendt til statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Tredje behandling af lovforslag nr. L 160: Forslag til lov om sygdomme og infektioner hos dyr. Af fødevareministeren (Henrik Dam Kristensen). (Fremsat 21/1 99. Første behandling 10/2 99. Betænkning 5/5 99. Anden behandling 25/5 99. Tillægsbetænkning 25/5 99).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.